

de Fysiotherapeut

Nederlandse Vereniging voor Fysiotherapie
binnen de Lymfologie

Multidisciplinaire richtlijn Lipoedeem

NVFL Regio implementatie 2015

door:
Commissie WOO
Commissie Regio

Richtlijn Lipoedeem 2014

- Doelstelling van de richtlijn
- Wat staat er in de richtlijn
- Vertalen naar de praktijk

Doelstelling

- leidraad voor de dagelijkse praktijk
- kwaliteit van zorg voor patiënten met lipoeedeem
- op basis van 'chronic care model' [Nivel 2012]

Probleemstelling

- Lipoedeem is chronisch, niet curabel, veelal progressief
- Breed spectrum wat betreft de ziektelast
- In de literatuur is weinig consistente informatie
- Lipoedeem is niet opgenomen in de International Classification of Diseases (ICD)

Diagnostiek anamnese

De diagnose is zeker wanneer aanwezig: A1+2+3+4+5 PLUS ((B6+B7) óf (C8+C9) óf (D10+D11) óf E12).
Indien maximaal 2 van deze 5 criteria ontbreken stelt de aanwezigheid van F13 OF F14 de diagnose ook zeker.

ANAMNESE (A) (criteria van Wold et al.)

1	Discongruente vetverdeling
2	Geen/zeer geringe invloed van gewichtsvermindering op discongruentie
3	Snel pijn/blauwe plekken
4	Gevoeligheid bij aanraken/ moeheidsklachten extremiteiten
5	Geen afname van pijnklachten bij hooglegging extremiteit

Diagnostiek ; lichamelijk onderzoek

LICHAMELIJK ONDERZOEK (B,C,D,E)	
Bovenbeen: B	6 Discongruente vetverdeling 7 Circulair verdikte cutane vetlaag
Onderbeen: C	8 Verdikte subcutane vetlaag proximaal 9 Verdikte subcutane vetlaag distaal i.c.m. slanke voetrug (cuff-sign)
Bovenarm: D	10 Sterk verdikte subcutane vetlaag in verhouding tot de omgeving 11 Abrupte stop bij de elleboog
Onderarm: E	12 Verdikte subcutane vetlaag i.c.m. slanke handrug (cuff-sign)
EXTRA CRITERIA :	
F	13 Pijn bij bimanuele palpatie 14 Uitloper vetweefsel distaal van de knie (knieholte)

Lipoedeem relatie met (lymf)oedeem

- Aanvankelijk geen lymfatische afvloedstoornissen
- Geen lymfoedeem met interstitiële eiwitvorming of fibrose
- In langdurig bestaande gevallen is het vergelijkbaar met vormen van dynamische lymfinsufficiëntie (een overbelasting beeld)
- Bij verdenking kan een dynamische lymfescan worden overwogen

- Vaak een adipositas component waarbij algehele toename van vet
- Classificaties van Meier-Vollrath, Schmeller en Schrader voldoen niet
- ICF methode kan wellicht bijdragen aan de classificatie en staging in de toekomst.

Klinimetrie: Opstellen gezondheidsprofiel

ICF stoornis	Meetinstrument
Volume	Meetlint (+ rekenformule) Perometer
Mobiliteit	Goniometer
Spierkracht	MRC, Hand held dynamometer
Pijn	VAS, NPRS
Vermoeidheid	MVI-20
Gewicht, omvang	BMI, buikomvang, confectiematen
Activiteiten	NNGB, Squash, LAPAQ, stappenteller, PSK
Conditie, loopcapaciteit	6MWT, submaximaaltest VO2 max afgeleide steep ramp test
Kwal v Leven	RAND-36

Conservatieve behandeling

Niet elke patiënt met lipoedeem behoeft behandeling

- Actieve leefstijl conform de Nederlandse Norm Gezond Bewegen
- Gezond lichaamsgewicht

Multidisciplinaire behandeling met goede klinimetrie

Oedeemfysiotherapeut:

- stimuleren van de vaat/lymf pomp
- het bestrijden van een oedeemcomponent **indien aanwezig**
- het, zo mogelijk, verminderen van de pijnklachten in initiële fase
- compressiekousen Ccl 2 stimuleren de circulatie en igv oedeem
- beweegprogramma gericht op spierversterking en conditie verbetering dmv graded activity
- coaching obv van motivational interviewing

Conservatieve behandeling

Multidisciplinair:

- psychosociale problematiek
- orthesen of orthopedische verwijzing statiek van de voet en knie
- huidzorg kan geïndiceerd zijn bij bv smetten
- calorische balans bepaling (voeding intake vs. calorische verbranding)

Chirurgische behandeling Patiëntenvereniging

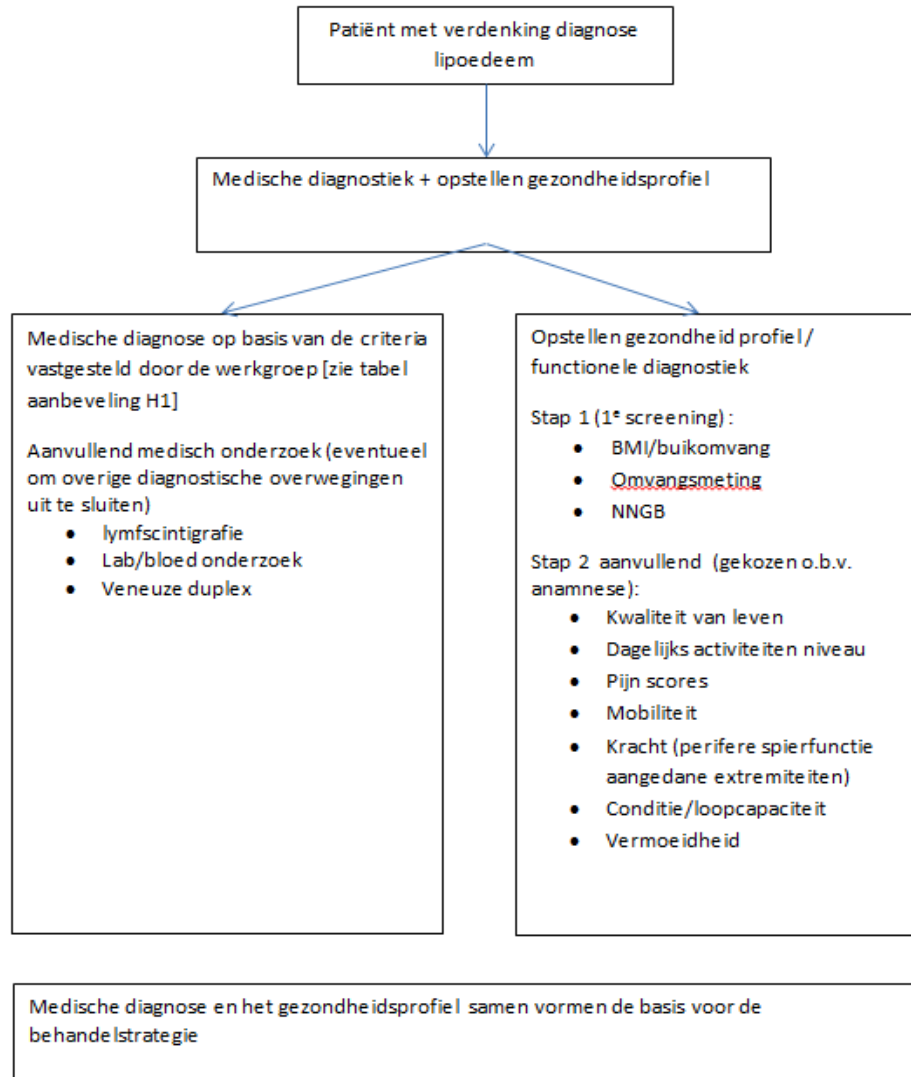
Chirurgische behandeling

- Liposuctie/reductiechirurgie in een gespecialiseerd centrum.
- Het risico op beschadiging van het lymfesysteem bij liposuctie is drastisch gedaald.
- behandeling niet curatief, wel betere functionaliteit, minder pijnklachten, zwelling, verbetert het fysieke uiterlijk en de kwaliteit van leven
- Meerdere sessies zijn noodzakelijk

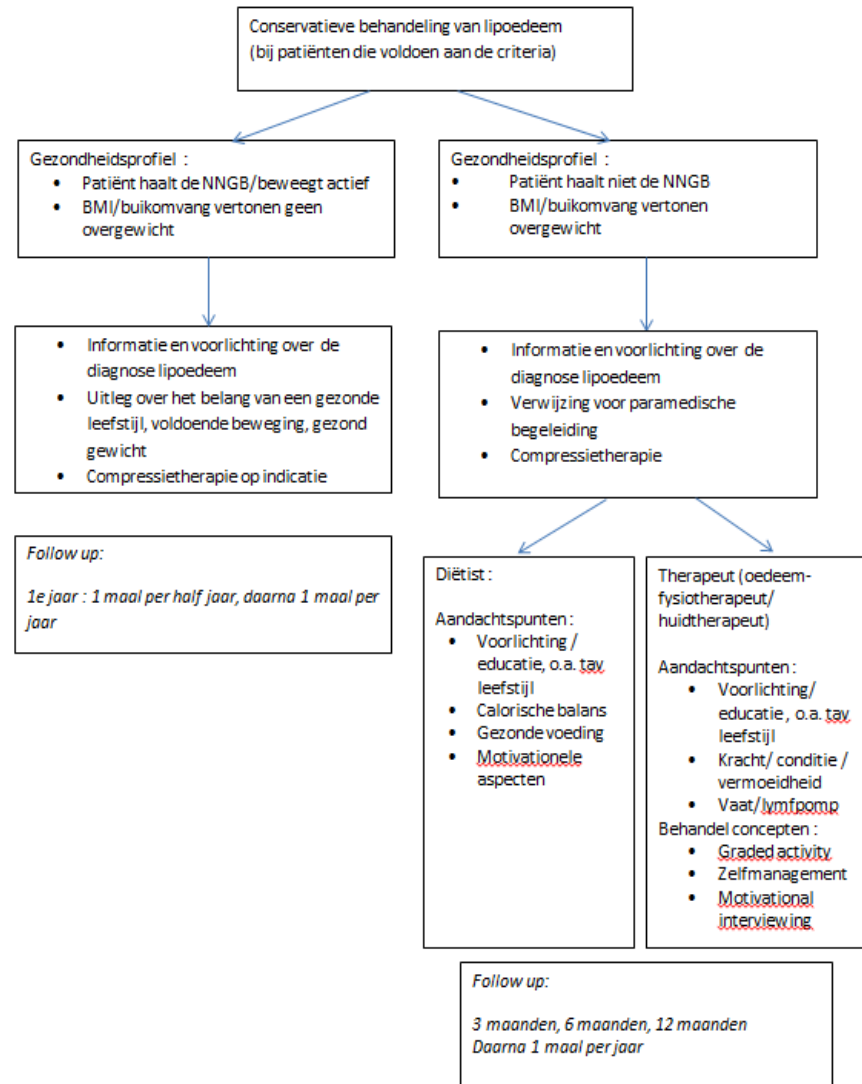
Patiëntenorganisaties

- NLNet
- Stichting Nederlandse Lipoedeemdag
- Lipoedeem Patiënten Vereniging

Flowchart diagnostiek van lipoeedeem

Flowchart conservatieve behandeling van lipoedeem

Conclusie : Oude gewoonten en nieuwe kansen ?

(Sommige) oude gewoonten afbouwen

Het is niet bewezen dat Manuele lymfedrainage plaats heeft in de behandeling van lipoedeem
[Reich-Schupke 2013, Langendoen 2009].

Bij combinatie met lymfoedeem wordt verwezen naar de richtlijn lymfoedeem.

Trainingsleer , graded activity

Nieuwe inzichten meer toepassen

de Fysiotherapeut

Nederlandse Vereniging voor Fysiotherapie
binnen de Lymfologie

Bedankt voor uw
aandacht !

